

ти, наприклад, до Афганістану, аби забезпечити собі нормальні умови життя. Тим більше що українці не беруть прямої участі в бойових діях на території цієї країни, бо входять переважно до складу цивільного персоналу. Проте потрібно доопрацювати питання, пов'язані з безпекою українських військових за кордоном.

За оцінками альянсу, остання РНП 2011 року була виконана Україною досить вдало, тому 2012-го наше партнерство з НАТО успішно розвиватиметься. Однак тут одне

«але»: українська співпраця з організацією нарощуватиметься в руслі безпекової політики РФ, яка наразі має набагато міцніші контакти з НАТО, аніж ми. У мене навіть виникає думка, що Україна жалкує, що вилучила положення про євроатлантичну інтеграцію із Закону «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики». Адже співпраця з НАТО сьогодні – чи не єдиний зовнішньополітичний напрям, на якому ми могли б активно діяти. Та й питання розширення НАТО на Схід знову на порядку денному.

У цьому контексті нам також потрібно було б прив'язати використання РЛС у Севастополі й Мукачевому до створення ЄвроПРО. Американці могли б модернізувати їх і успішно використовувати, бо вони цікаві для них з точки зору протистояння Ірану і стеження за польотами в західному напрямі. Та робити це потрібно було раніше.

– Дякую за розмову.

Інтерв'ю взяла
Юлія ЦИРФА.
Фото Миколи БІЛОКОПИТОВА.

17

Спробуймо грати на випередження!

Українська держава розташована у складному, але критично важливому геополітичному просторі Євроазії і її фундаментальними характеристиками є проміжне географічне положення та сусідство з кількома утвореннями цілком відмінного цивілізаційного та політико-ідейного спрямування. Та хоч би яким банальним і теоретично заїждженим не здавався цей факт, він якраз і формує систему відносин Києва з країнами світу, а також із Євросоюзом, ОБСЄ, НАТО, СНД та низкою інших мультидержавних інституцій. Але, на жаль, документа, котрий закріпив би механізми зовнішніх зносин України бодай на середньострокову перспективу, ще й досі не схвалено. Однак разом зі Стратегією національної безпеки України, котру так активно обговорювали 2011 року, в органічній єдності має функціонувати й затверджена зовнішньополітична (міжнародна) стратегія держави – своєрідна система концептуальних підходів, що визначає життєво важливі національні інтереси та засоби їх забезпечення шляхом взаємодії з навколишнім світом.

У Національному інституті стратегічних досліджень (НІСД) при Президентові України 29 листопада 2011 року було представлено аналітичну доповідь «Концептуальні засади зовнішньополітичної стратегії України», котра є своєрідною основою сучасного стратегічного бачення зовнішньої політики нашої держави. Її автори (радник при дирекції НІСД Борис Парахонський і головний науковий співробітник відділу глобалістики та безпекових стратегій НІСД Галина Яворська) намагалися визначити ключові пріоритети реалізації української зов-

Фото Миколи БІЛОКОПИТОВА.

нішньої політики, котрі є найзначущими з точки зору налагодження взаємовигідних відносин.

Визнаючи спроби грати на суперечностях між Заходом і Росією неефективними, жорстко постала потреба вибору на користь одного з двох варіантів. Авторі пропонують сформулювати довгострокові стратегічні пріоритети держави на основі переосмислення загальної концепції міжнародних зв'язків України в напрямі розробки засад нової багатомірної зовнішньої політики, що має динамічний характер і передбачає поєднання різних аспектів міжнародної взаємодії. Така зовнішня політика вирізняється вже не реактивним (реагування на виклики), а про-активним (дія на випередження) спрямуванням.

Світовий політичний процес складається з різноманітних форм взаємодії центрів і осередків, що мають різні масштаби й виявляють своє реальне значення в певних ситуаціях (наприклад, мають неоднакову вагу в геополітичному та еко-

Рік-прогноз

Дніпропетровська область 2012

У Дніпропетровській області іноземна група компаній *Ekotechnik Praha*, яка готова інвестувати близько 100–110 мільйонів євро, а за необхідності й більше, розпочне будівництво першої в регіоні сонячної електростанції. Під новий об'єкт виділять на умовах оренди 106 га землі в Широківському районі. Генпідрядником буде одна з українських компаній.

– Відрадно, – каже голова облдержадміністрації Олександр Вілкул, – що країна приваблює інвесторів з усієї Європи, які готові вкласти 8 мільярдів євро в будівництво сонячних і вітряних електростанцій на території нашої держави.

номічному світовому устрою, як-от Японія чи Росія).

Відповідно політика, яка прагне до адекватнішого наближення до реальності, має здійснюватися за ускладненими схемами, тобто бути багатовимірною.

Включення України до світової економічної та політичної систем і глобалізаційних процесів, а також проведення політики модернізації в зовнішньому вимірі можливе у трьох основних варіантах:

1) через *євразійську геополітичну модель* (реінтеграційні проекти, Митний союз тощо);

2) через *європейську інтеграцію* (включаючи демократичні та соціально-економічні перетворення);

3) завдяки *самостійному просуванню на глобальні ринки* та пошуку власного місця у світовому поділі праці, виходячи з наявних можливостей та ресурсів.

Проте від першого шляху Україна відмовилася ще на початку 1990-х, проголосивши незалежність. Третій сценарій геополітичного самовизначення Української держави просто неможливий, з огляду на недостатнє економічне підґрунтя, брак суспільної єдності та політичний розлад усередині самого соціуму. Крім того, Україна в цьому разі не мала б жодної підтримки провідних світових гравців. Тож *найоптимальнішим для України продовжує залишатися варіант європейської інтеграції*.

Водночас із пріоритетним європейським виміром зовнішньої стратегії важливими для України є взаємини з глобальними стратегічними партнерами – США, РФ (причому на основі поваги до принципів міжнародного права, суверенітету й національних інтересів обох сторін), КНР та розгортання активних дій на східному напрямі. Останній є доволі ці-

кавим з точки зору: економічного та інвестиційного потенціалу (Південна Азія та Азійсько-Тихоокеанський регіон); енергетичних і геополітичних інтересів (Центральна Азія та Близький Схід); співробітництва в багатьох практичних галузях, як-от: безпекова сфера, нелегальна міграція, формування нової системи транспортних комунікацій, диверсифікація джерел енергопостачання (Чорноморсько-Каспійський регіон).

Фактично автори доповіді дійшли висновку, що в сучасних умовах глобальної та регіональної конкуренції Україна для відновлення суб'єктності на міжнародній арені повинна послідовно розбудовувати нову, багатовимірну та диференційовану, систему відносин із ключовими міжнародними акторами та країнами-сусідами, виходячи з її національних інтересів.

Підготувала Лариса АНАТОЛЕНКО.

18

Удари долі буферної зони

Юлія ЦИРФА

Про шалений кількамісячний ажіотаж навколо питання можливості/неможливості парафування Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом уже можна забути й розпочати перейматися питаннями нових, технічно-часових умов. Адже 19 грудня 2011 року по завершенні XV саміту Україна–ЄС переговірники дійшли спільного розуміння лише щодо повного тексту Угоди про асоціацію, яка й визначить майбутню договірно-правову основу їхніх відносин. «Наразі відкрито шлях для технічної підготовки остаточної консолідованої версії угоди, в тому числі, в частині глибокої та всеохопної зони вільної торгівлі, з метою її якнайшвидшого парафування» – йдеться в Спільній заяві, оприлюдненій за підсумками саміту.

«Сьогодні ми підійшли до завершення роботи над текстом Угоди про асоціацію та переходу до етапу її підготовки до підписання і подальшої імплементації», – зазначив Президент України Віктор Янукович, додавши, що йдеться про документ, який закладає основи для політичної асоціації та економічної інтеграції України з ЄС.

За його словами, Угода про асоціацію стане ключовим інструментом реалізації євроінтеграційного курсу нашої держави, який базується на чіткому європейському виборі українського народу та закріпленій нормами національного законодавства. Однак стратегічною метою для Києва залишається запровадження безвізового режиму з ЄС, а ключовим завданням на нинішньому етапі – забезпечення виконання Плану дій щодо лібералізації візового режиму для України.

«Думаю, що сьогодні ми можемо скріпити печаткою цей вибір, поставити перед собою спільні довгострокові цілі та наблизити Україну до Європи вже на конкретних напрямках», – зазначив Голова Європейської Комісії Жозе Мануель Баррозу, наголосивши, що XV саміт Україна–ЄС

є доброю нагодою для затвердження європейських прагнень України. Водночас Голова Єврокомісії наголосив, що Брюссель наразі особливо цікавить тверда налаштованість на забезпечення принципів верховенства права та поваги до фундаментальних цінностей, а також їх постійного впровадження в Україні. Тому навіть рекомендація парафувати Угоду про асоціацію «якнайшвидше» не може врятувати нашу державу за відсутності обов'язкового дотримання міжнародних норм і стандартів та інтенсивної демократизації українського суспільства. «Такі принципи закладено у програмі «Східного партнерства», тож ці цінності мають вирішальне значення у зближенні України та ЄС. Вони також неабияк впливають на подальший динамічний розвиток України як конкурентоспроможної держави», – підкреслив Голова Ради Європи Герман ван Ромпей, виступаючи на пресконференції по завершенні саміту.

За його словами, відчуття того, що демократичні процеси в Україні гальмуються, є серйозним чинником, який непокоїть ЄС. Було зазначено застосування політично

вмотивованої юстиції, як-от у справі екс-прем'єра Юлії Тимошенко, загрози існуванню свободи преси і зібрань. «Недоліки треба усувати», – зауважив Голова РЕ. Тому парламентські вибори в Україні 2012 року стануть «лакмусовим папірцем» у дотриманні демократичних принципів, адже проведення цих виборів підтвердить, якою мірою важливими є зобов'язання з боку керівництва України створити належні умови для всіх учасників. Можна припустити, що саме в такий спосіб тестуватиметься й схвалений ЄС Закон «Про вибори народних депутатів України» (від 17 листопада 2011 року. – Ред.).

«Дотримання Україною принципів поваги до спільних цінностей та верховенства права буде дуже важливим у визначенні темпів політичної асоціації та економічної інтеграції України в ЄС, у тому числі в контексті укладення Угоди про асоціацію та її подальшої імплементації» – йдеться у Спільній заяві. Тож упевненість у тому, що наша держава, як і кожна європейська країна, може претендувати на членство в ЄС за умов досягнення необхідних критеріїв, закріплених в основоположному Договорі